

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнського національного університету
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економіки, обліку та оподаткування ВННІЕ

БУРАН Олександр Володимирович

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА
ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ**

Роботу виконав студент групи

ОПДзвнм-21 О.В. Буран

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність облікової політики та її роль в управлінні підприємством.....	6
1.2. Проблеми формування облікової політики на сучасних підприємствах.....	13
1.3. Сучасні підходи до вдосконалення облікової політики.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «ЕКО СФЕРА».....	24
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Еко Сфера».....	24
2.2. Організація бухгалтерського та управлінського обліку.....	33
2.3. Проблемні аспекти формування облікової політики на підприємстві.....	38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «ЕКО СФЕРА».....	43
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасні економічні умови та динамічні зміни ринкового середовища зумовлюють необхідність удосконалення системи бухгалтерського обліку на підприємствах. В умовах конкуренції та глобалізації бізнесу облікова політика набуває стратегічного значення, оскільки вона забезпечує не лише акумуляцію та стандартизацію фінансової інформації, а й сприяє ефективному управлінню ресурсами та підвищенню фінансової стійкості підприємства. Особливо важливою є роль облікової політики для промислових підприємств, зокрема для компаній, що функціонують у секторі виробництва безалкогольних напоїв, таких як ТОВ «Еко Сфера», де значні обсяги господарських операцій та багаторівнева структура управління потребують чіткої системи методологічних рішень для ведення обліку та складання фінансової звітності.

Сучасні підходи до формування облікової політики передбачають інтеграцію міжнародних стандартів фінансової звітності, національного законодавства та внутрішніх процедур підприємства з урахуванням його організаційної структури, масштабів діяльності та стратегічних цілей. Ефективна облікова політика дозволяє оптимізувати документообіг, підвищити точність обліку активів і зобов'язань, забезпечити прозорість для інвесторів та кредиторів, а також зменшити ризики податкових претензій. Недостатня увага до розробки облікової політики або її формальний підхід може призводити до помилок у фінансових результатах, втрати довіри зовнішніх та внутрішніх користувачів інформації, а також до обмеження потенціалу управлінських рішень.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розробка практичних рекомендацій щодо формування та вдосконалення облікової політики на підприємстві на прикладі ТОВ «Еко Сфера» з урахуванням особливостей його діяльності, структури та потреб управління. Для досягнення цієї мети поставлено наступні завдання:

- дослідити теоретичні аспекти облікової політики та чинники її формування;

- проаналізувати існуючу облікову політику ТОВ «Еко Сфера» та виявити проблемні аспекти;
- розробити пропозиції щодо удосконалення облікових процедур та регламентації політики на підприємстві.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку та фінансового управління ТОВ «Еко Сфера». Предметом дослідження виступають методичні підходи, інструменти та процедури формування облікової політики, які забезпечують точне відображення фінансово-господарської діяльності підприємства та відповідність інформації вимогам користувачів.

Методи дослідження. У роботі застосовано методи системного та порівняльного аналізу, синтезу, абстрагування, статистичної обробки даних, а також графічного відображення результатів. Інформаційною базою дослідження стали внутрішня документація ТОВ «Еко Сфера», фінансова звітність, наукові публікації та нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку і аудиту.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному підході до формування та вдосконалення облікової політики підприємства, що включає: інтеграцію принципів національних і міжнародних стандартів обліку; розробку алгоритмів удосконалення внутрішнього контролю; оптимізацію облікових процедур для скорочення документообороту; та адаптацію облікової політики до специфіки діяльності ТОВ «Еко Сфера». Впроваджені підходи дозволяють підвищити точність і достовірність облікових даних, забезпечити прозорість фінансової інформації та створити умови для обґрунтованого управління ресурсами підприємства.

Практична значимість роботи полягає у можливості використання отриманих результатів для оптимізації облікових процесів, регламентації внутрішніх процедур та підвищення ефективності управлінських рішень на підприємствах, що здійснюють виробництво продукції з високим обсягом господарських операцій. Запропоновані методичні рекомендації спрямовані на

забезпечення точності фінансової звітності, дотримання законодавчих вимог та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були представлені на Міжнародній науково-практичній конференції МСЛ (Міжнародної студентської Ліги) [11], яка відбулася 18 квітня 2025 р. у м. Львів та на Міжнародній науково-практичній конференції МСЛ, яка відбулася 8 березня 2024 р. в м. Одеса [12].

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність облікової політики та її роль в управлінні підприємством

Облік у сучасних умовах є системою збору, накопичення та обробки фінансової інформації, що забезпечує стандартизоване відображення господарських операцій усіх суб'єктів господарювання незалежно від їх організаційно-правової форми та категорії користувачів інформації. В умовах світової економіки системи обліку формуються відповідно до макроекономічних пріоритетів держави, таких як забезпечення стійкого економічного зростання, контроль інфляції, ефективне оподаткування та задоволення потреб інвесторів і кредиторів. Основними чинниками, що визначають зміст та специфіку облікової практики на міжнародному рівні, є державна політика щодо бухгалтерського обліку, розвиток виробничих відносин, тип і структура інвесторів та кредиторів, масштаб та склад учасників інвестиційної діяльності, ступінь розвитку фінансового та фондового ринку, а також інтеграція підприємств у міжнародну економічну систему [12].

В Україні формування системи обліку ускладнюється недостатнім рівнем розвитку ринкових механізмів та неповністю сформованим колом користувачів фінансової інформації. На даний момент основним споживачем облікових даних виступають державні органи, зокрема податкова служба, яка зацікавлена у збільшенні надходжень до державного бюджету. Проте орієнтація обліку виключно на податкові інтереси обмежує його функціональні можливості, порушує методологічні принципи та створює ризик невиправданого втручання держави в організацію бухгалтерського процесу, що суперечить принципам єдності організаційно-методичного регулювання.

Облікова політика підприємства визначається як система методично організованих дій, спрямованих на збір, обробку та надання інформації

користувачам для прийняття управлінських і фінансових рішень. Економічна сутність облікової політики формується під впливом соціально-економічних, політичних і виробничих чинників, що обумовлюють її функції, призначення та роль у системі бухгалтерського обліку. Зокрема, облікова політика відображає матеріальні умови життя суспільства та особливості виробничих відносин, у яких діє підприємство.

Впровадження облікової політики дозволяє виділити ключові та стабільні характеристики економічних процесів, визначити взаємозв'язки між елементами бухгалтерського обліку та забезпечити цілісність системи. Облікова політика взаємодіє з іншими складовими облікової системи, що створює не простий сумарний ефект, а інтегровану систему із взаємною залежністю та впливом її компонентів один на одного [23].

Термін «облікова політика» у вітчизняній практиці з'явився на початку 1990-х років у зв'язку з реформуванням бухгалтерського обліку та початком гармонізації національної системи з міжнародними стандартами. В сучасному розумінні облікова політика має подвійний характер: з одного боку, вона є фінансовою категорією, що регламентує показники звітності, а з іншого – складовою системи бухгалтерського обліку, що визначає організаційні та методичні підходи до ведення обліку на підприємстві.

Облікова політика визначає фінансові результати діяльності підприємства, підтримує його ліквідність, сприяє підвищенню інвестиційної привабливості та забезпечує прозорість господарської діяльності. Водночас облікова політика повинна враховувати специфіку господарської діяльності підприємства та бути відповідною до законодавчих та нормативних вимог.

Незалежно від інтерпретацій, всі елементи облікової політики мають відповідати законам, стандартам бухгалтерського обліку і специфіці конкретного підприємства, що визначено в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

МСФЗ розглядають облікову політику як засіб формування фінансової звітності, що включає в себе баланс як інструмент відображення капіталу та прибутку підприємства.

Балансова політика, яка є частиною облікової політики, забезпечує правильну структуру фінансової звітності та впливає на ключові фінансові показники. Таким чином, облікова політика підприємства – це комплекс методичних прийомів, процедур та правил організації обліку, що враховують особливості діяльності підприємства і інтереси його власників.

Основне завдання облікової політики полягає у забезпеченні максимально точного та достовірного відображення господарських операцій і наданні повної інформації користувачам для прийняття управлінських рішень. Вона є частиною нормативного регулювання обліку на підприємстві та дозволяє вирішувати спірні питання та заповнювати прогалини законодавства шляхом внутрішніх документів, таких як положення або накази про облікову політику [11].

Таблиця 1.1 демонструє основні завдання облікової політики підприємства, які формуються на основі стратегічних та оперативних цілей управління бухгалтерським обліком. Облікова політика виступає інструментом узгодження методологічних підходів, забезпечує стандартизацію відображення господарських операцій та сприяє отриманню достовірної фінансової інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

У таблиці представлені ключові напрями діяльності, що визначають порядок організації обліку, оцінки фінансових результатів, контролю за виконанням бізнес-планів та бюджетів, а також формування ефективної системи управлінських рішень. Відображені задачі дозволяють систематизувати процеси ведення обліку, підвищити прозорість фінансової інформації та забезпечити стійкість і фінансову стабільність підприємства. Крім того, виконання зазначених завдань створює основу для оптимізації управлінських процесів та підвищення загальної ефективності діяльності підприємства.

Основні завдання облікової політики

Ключові завдання облікової політики	
<i>У системі обліку необхідно забезпечувати:</i>	<i>У системі управління необхідно забезпечити:</i>
застосування загальноприйнятих методів, принципів, правил та процедур ведення бухгалтерського обліку;	можливість вибору альтернативних методів, принципів, правил та процедур ведення обліку;
уніфіковане відображення активів, зобов'язань, капіталу, доходів і витрат відповідно до єдиних методичних підходів;	формування інформації про стан активів, пасивів, капіталу, доходів і витрат у різних варіантах для задоволення потреб управління;
використання облікової політики як єдиного методологічного фундаменту для формування облікових процедур у всіх підрозділах підприємства;	порівнюваність даних для проведення аналізу та визначення факторів, що впливають на результати діяльності, що сприяє виявленню негативних тенденцій і пошуку внутрішніх резервів;
вибір найбільш ефективної організаційної структури для побудови системи обліку;	систему оцінки ефективності діяльності окремих структурних підрозділів підприємства;
застосування облікової політики як узагальненої методологічної основи для ведення фінансового, податкового та управлінського обліку;	здійснення контрольних процедур, виконання бізнес-планів і бюджетів, у тому числі на рівні підрозділів;
дотримання єдиних правил виконання технічних процедур обліку;	високу якість розробки стратегічних та поточних планів діяльності;
достовірне визначення об'єктів оподаткування;	ефективне податкове планування та оптимізацію податкових зобов'язань;
контроль за правильністю та повнотою відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку;	прийняття управлінських рішень, що забезпечують оперативність і гнучкість системи бухгалтерського обліку в умовах змін зовнішнього та внутрішнього середовища;
підвищення ефективності діяльності та фінансової стабільності підприємства шляхом вдосконалення облікових процесів.	підвищення ефективності та фінансової стабільності підприємства через удосконалення процесів аналізу, планування та обґрунтованого прийняття управлінських рішень.

Разом з тим слід підкреслити, що облікова політика не може виступати інструментом регулювання специфіки діяльності окремого підприємства, адже такі особливості, як галузева приналежність, організаційно-правова форма чи вид діяльності, не залежать від неї. Вона є похідною від конкретної господарської ситуації. Первинним у цьому контексті є характер діяльності підприємства, а облікова політика має на меті сформулювати та обрати такий набір елементів, який дозволяє найбільш ефективно відображати ці особливості в системі бухгалтерського обліку.

Завдяки впровадженню облікової політики можна оптимізувати документообіг на підприємстві. Водночас, одна з характерних особливостей адаптації облікової політики до української практики полягає в тому, що вона не реалізує повністю весь спектр своїх функцій, зокрема можливість через її застосування впливати на фінансовий стан підприємства шляхом коригування показників фінансової звітності використовується обмежено. Це зумовлено низкою факторів, які можна умовно розділити на два напрямки:

- недостатній розвиток ринку капіталу та операцій з цінними паперами, що обмежує чисельність зацікавлених користувачів та створює відсутність об'єктивної потреби у бухгалтерській інформації;
- зниження пріоритетності даних бухгалтерського обліку через переважне використання інформації для податкових розрахунків та зниження довіри до бухгалтерських показників.

Ще одним важливим завданням облікової політики в умовах множинності методів ведення обліку є забезпечення можливості складання та консолідації звітності підприємства в цілому. Досягнення цього забезпечується через уніфікацію облікових процедур у всіх структурних підрозділах, що дозволяє мінімізувати відмінності у веденні обліку та стандартизувати процеси.

При визначенні призначення облікової політики слід виходити з основної мети бухгалтерського обліку, складовою якої вона є. Як специфічний елемент системи обліку, облікова політика покликана створювати організаційно-методичні умови для реалізації таких функцій:

- збереження майна власника;
- надання інформації керівництву для управлінських рішень, включаючи створення незалежної служби внутрішнього контролю у випадку залучення найманого менеджменту;
- забезпечення власника достовірними даними про фінансові результати;
- захист інтересів суспільства через надання загальносуспільно значущої інформації.

Сучасні зміни в економічному середовищі визначають необхідність трансформації бухгалтерського обліку та адаптації його до нових умов господарювання. В таких умовах основним завданням облікової політики стає організація та ведення бухгалтерського обліку таким чином, щоб він забезпечував захист інтересів власника та надавав достовірну інформацію зовнішнім користувачам [5].

Питання призначення облікової політики неможливо розглядати окремо від визначення її стейкхолдерів. Коло осіб, які зацікавлені у знанні облікової політики підприємства, є досить широким і включає як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів інформації. Ступінь і характер зацікавленості цих суб'єктів визначаються їхніми інтересами та цілями, що важливо враховувати при формуванні облікової політики. В ідеалі вона повинна враховувати паритет інтересів як зовнішніх користувачів фінансової звітності, так і осіб, які безпосередньо беруть участь у її створенні.

Особливо велике значення облікова політика набуває для великих підприємств і організацій зі складною структурою, значними обсягами бухгалтерської інформації та інтенсивністю її надходження до управлінського персоналу. Така політика дозволяє ефективно організувати оперативне управління та забезпечувати підготовку достовірної звітності для внутрішніх користувачів.

Різноманітність завдань облікової політики, її багатовекторне призначення та врахування мети обліку на кожному етапі розвитку дозволяють виділити кілька ключових **вимірів облікової політики** підприємства:

1. Соціальний вимір. Він передбачає забезпечення справедливості у відносинах між усіма учасниками господарського процесу. На рівні держави реалізація цього виміру проявляється у формуванні уніфікованих підходів до бухгалтерського обліку, що дозволяють різним групам користувачів інтерпретувати дані однаково. На рівні підприємства соціальний аспект передбачає баланс

інтересів власника та внутрішніх і зовнішніх користувачів інформації, а також створення соціальних гарантій для працівників.

2. Економічний вимір. Цей вимір проявляється у здатності облікової політики впливати на фінансові показники підприємства, такі як прибуток, собівартість продукції та інші ключові показники ефективності. Оптимальна облікова політика забезпечує максимальну ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства, упорядковує документообіг, мінімізує помилки і сприяє підвищенню якості внутрішнього контролю.

3. Психологічний вимір. Кожен власник, управлінець чи бухгалтер має власні знання, уявлення та досвід, що безпосередньо впливають на трактування бухгалтерських даних. Унікальність облікової політики визначається особливостями суб'єкта господарювання та конкретною господарською ситуацією. Забезпечення інформаційних потреб різних рівнів управлінського обліку можливо лише за умови чіткого визначення вимог до характеру та якості даних.

4. Інформаційний вимір. Політика обліку повинна гарантувати надання максимально повного обсягу даних, що можуть бути використані у різних моделях прийняття рішень, зокрема для прогнозування майбутнього стану підприємства. Використання принципу послідовності забезпечує можливість формування планів, а наявність альтернативних варіантів робить облікову політику гнучким інструментом адаптації.

5. Юридичний вимір. На рівні підприємства облікова політика набуває юридичної сили через систему внутрішніх нормативних актів. Вона виконує дві функції: по-перше, слугує інструментом нормативного регулювання бухгалтерського обліку; по-друге, оформлюється документально (наказ або положення), що після затвердження власником стає обов'язковим до виконання всіма структурними підрозділами. Порушення цих норм тягне за собою відповідальність, а документи з облікової політики можуть виступати письмовим доказом у разі суперечок.

1.2. Проблеми формування облікової політики на сучасних підприємствах

Облікова політика є одним із ключових елементів системи бухгалтерського обліку, що визначає порядок організації обліку, методи відображення господарських операцій та принципи підготовки фінансової звітності. Водночас, незважаючи на її важливість, формування облікової політики на сучасних підприємствах супроводжується численними проблемами, які виникають у процесі адаптації її до умов господарювання та вимог законодавства [22].

Перш за все, проблематика формування облікової політики пов'язана з визначенням її стейкхолдерів, тобто кола користувачів інформації. До них належать як внутрішні, так і зовнішні суб'єкти підприємницької діяльності.

Внутрішні користувачі – це керівництво, менеджери та працівники підприємства, що здійснюють управлінську діяльність.

Зовнішніми користувачами є інвестори, кредитори, податкові органи та інші зацікавлені сторони, для яких інформація бухгалтерського обліку має економічну та фінансову цінність. Характер і ступінь зацікавленості цих груп визначаються їхніми потребами: від прийняття управлінських рішень до оцінки фінансового стану підприємства.

Особливе значення облікова політика набуває для великих підприємств, які характеризуються складною структурою, великою кількістю підрозділів та значними обсягами господарських операцій. В таких умовах вона є інструментом, що забезпечує уніфікацію та стандартизацію обліку, дозволяє централізовано контролювати якість інформації, а також оптимізує документообіг і скорочує дублювання даних у різних відділах підприємства.

Важливим аспектом є **соціальний вимір** облікової політики. Він передбачає забезпечення справедливого відображення інтересів усіх учасників господарського процесу. На рівні держави соціальний вимір реалізується через уніфікацію підходів до ведення бухгалтерського обліку, що сприяє однакової інтерпретації даних різними користувачами. На рівні підприємства соціальна складова полягає у

балансі інтересів власників та інших зацікавлених осіб, а також у забезпеченні соціальних гарантій працівників, таких як стабільність заробітної плати, своєчасне нарахування відрахувань та відповідність нормам трудового законодавства.

Другий аспект – **економічний вимір**. Він зосереджений на здатності облікової політики впливати на фінансові показники підприємства, зокрема на прибуток, собівартість продукції, рентабельність та ліквідність. Формування ефективної облікової політики дозволяє підприємству оптимізувати фінансово-господарську діяльність, зменшувати витрати та підвищувати ефективність управлінських рішень. Вибір оптимальних методів оцінки активів, зобов'язань, доходів і витрат забезпечує достовірність фінансової звітності, що є основою для прийняття стратегічних і тактичних управлінських рішень.

Третій аспект – **психологічний вимір**. Він визначає вплив суб'єктивних факторів на формування облікової політики. Кожен керівник, бухгалтер або власник підприємства має власний рівень знань, досвід та уявлення про бухгалтерський облік, що безпосередньо впливає на відображення фінансової інформації. Унікальність облікової політики підприємства визначається його специфікою, організаційною структурою та особливостями ведення бізнесу, що вимагає індивідуального підходу до її формування.

Четвертий аспект – **інформаційний вимір**. Облікова політика повинна забезпечувати формування максимально повного обсягу інформації, необхідного для прийняття рішень на різних рівнях управління. Дані бухгалтерського обліку використовуються для планування, прогнозування та оцінки ефективності діяльності підприємства. Наявність альтернативних варіантів відображення операцій дозволяє адаптувати політику до змін умов господарювання, що підвищує гнучкість управлінської системи та забезпечує оперативне реагування на зовнішні та внутрішні зміни.

П'ятий аспект – **юридичний вимір**. На підприємстві облікова політика набуває юридичної сили через систему внутрішніх нормативних актів, які визначають порядок ведення бухгалтерського обліку та відповідальність за його

дотримання. Документи з облікової політики (наказ або положення) після затвердження власником стають обов'язковими для виконання всіма структурними підрозділами. Порухення цих норм тягне за собою дисциплінарну, цивільну чи адміністративну відповідальність, що забезпечує ефективний контроль та дисципліну у веденні обліку [17].

Попри важливість цих аспектів, формування облікової політики на сучасних підприємствах ускладнюється рядом проблем.

Однією з основних є невизначеність та нестабільність законодавчого регулювання, що створює труднощі при виборі методів обліку та підходів до відображення господарських операцій. Часті зміни законодавчих норм змушують підприємства постійно адаптувати свої внутрішні документи, що підвищує ризики помилок і суперечностей у звітності (Додаток А).

Ще однією проблемою є відсутність достатньо розвиненого ринку капіталу та обмежена кількість зацікавлених зовнішніх користувачів, що зменшує потребу у високій прозорості фінансової інформації. У результаті більшість підприємств орієнтується на задоволення вимог податкових органів, що обмежує гнучкість облікової політики та її здатність відображати реальний фінансовий стан.

Крім того, на сучасних підприємствах спостерігається недостатній рівень інтеграції облікової політики в систему управління. Часто її розробка носить формальний характер і не враховує потреби менеджменту у достовірних та оперативних даних для прийняття управлінських рішень. Це призводить до того, що інформація бухгалтерського обліку використовується обмежено і не забезпечує ефективного управління підприємством.

Не менш важливою є проблема професіоналізму та підготовки кадрів, що займаються веденням бухгалтерського обліку. Недостатня кваліфікація персоналу може стати причиною помилок, невідповідності даних та порушення принципів обліку.

Для мінімізації таких ризиків підприємства повинні забезпечувати постійне підвищення кваліфікації бухгалтерів та управлінців, впровадження внутрішніх контрольних процедур та стандартизацію облікових процесів.

Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку на підприємствах потребують інтеграції облікової політики в систему стратегічного управління. Це означає, що облікова політика повинна не лише забезпечувати достовірне відображення фінансових даних, а й бути інструментом планування, прогнозування та контролю, сприяти оптимізації податкових зобов'язань, визначенню ефективних напрямів інвестування та управління ресурсами підприємства.

Таким чином, проблеми формування облікової політики на сучасних підприємствах носять комплексний характер і охоплюють правові, економічні, соціальні та інформаційні аспекти. Їхнє вирішення передбачає системний підхід, який включає:

1. Забезпечення відповідності облікової політики вимогам чинного законодавства та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;
2. Орієнтацію на реальні потреби внутрішніх і зовнішніх користувачів інформації;
3. Впровадження гнучких методів обліку, здатних адаптуватися до змін у господарському середовищі;
4. Створення внутрішніх контрольних механізмів і стандартизацію процедур обліку;
5. Підвищення професійного рівня кадрів та використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації облікових процесів.

З аналізу Таблиці 1.2 видно, що сучасні підприємства стикаються з низкою суттєвих проблем при формуванні облікової політики.

Таблиця 1.2

Основні проблеми формування облікової політики на сучасних підприємствах та шляхи їх подолання

№	Проблема	Сутність проблеми	Можливі шляхи вирішення
1.	Нестабільність законодавства	Часті зміни нормативних актів у сфері бухгалтерського обліку ускладнюють застосування єдиних методів ведення обліку та відображення операцій	Постійний моніторинг змін у законодавстві; регулярне оновлення внутрішніх документів з облікової політики; впровадження гнучких методів обліку
2.	Відсутність достатньо розвиненого ринку капіталу	Обмежена кількість зацікавлених зовнішніх користувачів фінансової інформації, що знижує потребу у високій прозорості обліку	Орієнтація на потреби внутрішніх користувачів; підвищення прозорості та достовірності звітності; інтеграція міжнародних стандартів (МСФЗ)
3.	Невисокий рівень інтеграції облікової політики в управлінську систему	Облікова політика часто розробляється формально, без урахування потреб управлінців	Використання облікової політики як інструменту управління; адаптація облікових процедур під потреби планування та контролю
4.	Недостатній професійний рівень персоналу	Низька кваліфікація бухгалтерів та управлінців може призводити до помилок у відображенні фінансових операцій	Підвищення кваліфікації персоналу; навчання новим методикам ведення обліку; впровадження внутрішніх стандартів та контрольних процедур
5.	Орієнтація на податкові органи	Надмірна увага до податкових розрахунків обмежує гнучкість облікової політики та достовірність інформації для інших користувачів	Балансування інтересів держави та інших користувачів; впровадження комплексного підходу до формування звітності
6.	Вплив суб'єктивних факторів	Особисті уявлення керівників і бухгалтерів можуть впливати на облік і звітність	Стандартизація процедур; формування чітких правил і методичних інструкцій; внутрішній контроль і аудит
7.	Неефективне використання інформаційних технологій	Облік ведеться вручну або із застарілими системами, що уповільнює обробку даних та підвищує ризик помилок	Автоматизація облікових процесів; впровадження ERP-систем та програм обліку; інтеграція аналітичних інструментів

Серед основних труднощів слід виділити нестабільність законодавства, недостатній розвиток ринку капіталу, низьку інтеграцію облікової політики в управлінську систему, а також обмежену кваліфікацію персоналу. Крім того, надмірна орієнтація на податкові органи, вплив суб'єктивних факторів та

неефективне використання інформаційних технологій також негативно впливають на ефективність ведення обліку. У Таблиці 1.2 наведено можливі шляхи подолання цих проблем, серед яких виділяються: регулярне оновлення внутрішніх документів підприємства, підвищення прозорості та достовірності облікової інформації, стандартизація облікових процедур, підвищення кваліфікації персоналу та автоматизація облікових процесів. Реалізація зазначених заходів дозволяє забезпечити надійність та точність бухгалтерського обліку, підвищити ефективність управлінських рішень та створити умови для оптимізації фінансово-господарської діяльності підприємства. Таким чином, облікова політика виступає ключовим інструментом організації обліку, що забезпечує баланс між потребами внутрішніх і зовнішніх користувачів інформації та сприяє стабільному розвитку підприємства в умовах динамічного економічного середовища.

Врахування зазначених проблем і факторів є ключовим для ефективного формування облікової політики, яка здатна забезпечити достовірність фінансової інформації, оптимізацію управлінських процесів і підтримку стабільного розвитку підприємства.

У підсумку, облікова політика сучасного підприємства повинна поєднувати соціальні, економічні, психологічні, інформаційні та юридичні аспекти, бути гнучкою, адаптивною та інтегрованою у систему управління, що забезпечує збалансоване відображення інтересів усіх зацікавлених сторін.

1.3. Сучасні підходи до вдосконалення облікової політики

Облікова політика сучасного підприємства є невід'ємним елементом системи управління його фінансово-господарською діяльністю та одним із ключових інструментів забезпечення достовірної та оперативної інформації для прийняття управлінських рішень.

В умовах швидких змін економічного середовища, розвитку інформаційних технологій, інтеграції національної економіки у світовий ринок, а також

підвищення вимог до прозорості фінансової звітності, вдосконалення облікової політики набуває особливої актуальності.

Сучасні підходи до вдосконалення облікової політики базуються на кількох ключових напрямках, які охоплюють нормативно-правову, технологічну, організаційну та соціально-економічну складові.

1. Адаптація до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку:

Одним із головних напрямів модернізації облікової політики є інтеграція принципів МСФЗ у практику підприємства. Це дозволяє забезпечити порівнянність фінансової звітності на міжнародному рівні, підвищити довіру інвесторів та кредиторів, а також забезпечити відповідність міжнародним вимогам щодо розкриття інформації. Водночас застосування МСФЗ повинно супроводжуватися адаптацією до національних умов, що включає врахування законодавчих обмежень, специфіки податкового регулювання та особливостей діяльності конкретного підприємства. Впровадження МСФЗ на практиці дозволяє підприємству не лише формувати звітність відповідно до міжнародних стандартів, а й використовувати її для стратегічного управління та планування.

2. Використання інформаційних технологій та автоматизація облікових процесів:

В умовах цифровізації економіки ключовим напрямом вдосконалення облікової політики є впровадження сучасних інформаційних систем для ведення бухгалтерського та управлінського обліку. Програмні комплекси дозволяють автоматизувати рутинні операції, знизити ризик помилок, забезпечити швидкий доступ до необхідних даних та інтегрувати облікову інформацію з іншими інформаційними системами підприємства, такими як CRM, ERP чи системи управління виробництвом. Автоматизація процесів обліку сприяє оперативному прийняттю рішень, контролю виконання бюджетів та прогнозуванню фінансового стану підприємства.

3. Уніфікація та стандартизація облікових процедур:

Стандартизація процедур ведення обліку є одним із фундаментальних напрямів підвищення ефективності облікової політики. Встановлення єдиних правил відображення господарських операцій для всіх структурних підрозділів дозволяє досягти порівнюваності даних, усунути дублювання та мінімізувати ризики помилок. Це забезпечує не лише внутрішній контроль, а й покращує взаємодію між підрозділами, знижує витрати на документообіг і спрощує процес консолідації фінансової звітності.

4. Інтеграція облікової політики з управлінським обліком та стратегічним плануванням:

Облікова політика сучасного підприємства повинна забезпечувати не лише складання фінансової звітності, але й підтримувати управлінські та стратегічні рішення. Це передбачає використання облікових даних для аналізу ефективності діяльності, оцінки рентабельності окремих підрозділів, визначення резервів оптимізації витрат та контролю виконання бюджетів. Інтеграція облікової політики з системами стратегічного планування сприяє більш точному прогнозуванню фінансового стану та дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища.

5. Соціальна та екологічна відповідальність:

Сучасні концепції облікової політики все частіше включають соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства. Це означає, що бухгалтерський облік повинен відображати не лише фінансові результати, а й вплив на соціальне середовище та навколишнє середовище. Наприклад, підприємство може вести облік витрат на програми соціального забезпечення працівників, заходи зі збереження екології або корпоративну благодійність. Впровадження таких підходів підвищує прозорість діяльності, сприяє підвищенню довіри з боку зацікавлених сторін і створює позитивний імідж підприємства.

6. Підвищення кваліфікації персоналу та розвиток корпоративної культури:

Ефективне впровадження сучасної облікової політики неможливе без компетентного персоналу. Працівники підприємства повинні розуміти принципи,

методи та процедури ведення обліку, володіти навичками роботи з сучасними інформаційними системами та знати законодавчі вимоги. Розвиток корпоративної культури, орієнтованої на точність, прозорість та відповідальність у веденні обліку, є важливою умовою реалізації облікової політики.

7. Використання альтернативних методів та інноваційних практик:

Сучасні підходи до облікової політики передбачають можливість вибору серед альтернативних методів обліку, що дозволяє підприємству оптимізувати фінансові результати, податкові зобов'язання та управлінські процеси.

Наприклад, використання різних методів оцінки запасів (FIFO, LIFO, середньозважена вартість) або амортизації основних засобів дозволяє адаптувати облікову політику до конкретних умов господарської діяльності та потреб користувачів інформації [44].

Сучасні підходи до вдосконалення облікової політики базуються на комплексі взаємопов'язаних дій: адаптації до міжнародних стандартів, автоматизації облікових процесів, стандартизації процедур, інтеграції з управлінським обліком, соціальній та екологічній відповідальності, підвищенні кваліфікації персоналу та використанні інноваційних методів.

Впровадження цих підходів дозволяє підприємству забезпечити достовірність та своєчасність облікової інформації, підвищити ефективність управлінських рішень, оптимізувати фінансові результати та зміцнити конкурентні позиції на ринку.

Таблиця 1.3 відображає комплекс заходів та стратегій, які дозволяють підприємству оптимізувати облікові процеси, забезпечити достовірність фінансової інформації та створити надійну основу для управління економічними та соціальними аспектами діяльності.

Таблиця 1.3

Сучасні підходи до вдосконалення облікової політики підприємства та практичні заходи їх впровадження

Напрямок вдосконалення	Мета та призначення	Конкретні заходи реалізації на підприємстві
Адаптація до МСФЗ	Забезпечення порівнянності фінансової звітності на міжнародному рівні та підвищення довіри інвесторів	Перехід на міжнародні стандарти складання фінансової звітності; адаптація внутрішніх облікових процедур до вимог МСФЗ; підготовка персоналу до роботи за міжнародними стандартами
Автоматизація облікових процесів	Скорочення помилок та прискорення обробки інформації	Впровадження ERP-систем та програмних комплексів для ведення бухгалтерського і управлінського обліку; інтеграція облікових даних з CRM та виробничими системами; автоматичне формування звітності
Стандартизація та уніфікація облікових процедур	Забезпечення порівнянності даних та контролю над обліком у всіх підрозділах	Розробка єдиних правил відображення господарських операцій; створення внутрішніх методичних рекомендацій; впровадження єдиної системи документообігу
Інтеграція з управлінським обліком та стратегічним плануванням	Підтримка прийняття управлінських рішень та стратегічного планування	Використання облікових даних для аналізу рентабельності, оцінки ефективності підрозділів; формування бюджетів та прогнозів на основі даних бухгалтерського обліку
Соціальна та екологічна відповідальність	Відображення соціального та екологічного впливу діяльності підприємства	Облік витрат на програми соціального забезпечення працівників; відображення витрат на екологічні заходи; ведення звітності щодо корпоративної соціальної відповідальності
Підвищення кваліфікації персоналу	Забезпечення компетентності у веденні обліку та формуванні достовірної інформації	Організація навчальних курсів та тренінгів; підготовка працівників до роботи з сучасними програмними комплексами; розвиток корпоративної культури відповідальності та точності
Використання альтернативних методів та інноваційних практик	Оптимізація фінансових результатів та адаптація обліку до специфіки підприємства	Вибір методів оцінки запасів (FIFO, LIFO, середньозважена вартість); застосування різних способів нарахування амортизації; введення внутрішніх контрольних процедур для тестування альтернативних облікових рішень

З наведеної Таблиці 1.3 видно, що сучасні підходи до вдосконалення облікової політики спрямовані на комплексне забезпечення ефективності та прозорості бухгалтерського обліку на підприємстві. Основна мета цих заходів полягає у створенні єдиної, узгодженої системи ведення обліку, яка відповідає як національним стандартам, так і міжнародним вимогам МСФЗ, забезпечує достовірність фінансової інформації для внутрішніх та зовнішніх користувачів, а також підвищує управлінську ефективність підприємства.

Таблиця демонструє, що сучасна облікова політика передбачає не лише автоматизацію та стандартизацію облікових процедур, але й інтеграцію бухгалтерського обліку з управлінським та стратегічним плануванням. Важливим аспектом є врахування соціальної та екологічної відповідальності підприємства, що дозволяє забезпечити повну прозорість витрат і сприяє формуванню позитивного іміджу компанії.

Особлива увага приділяється розвитку компетенцій персоналу та використанню альтернативних методів обліку, що дозволяє підприємству адаптуватися до динамічних умов ринку та оптимізувати фінансові результати. Таким чином, таблиця відображає комплексний підхід до вдосконалення облікової політики, що поєднує технологічні, організаційні та стратегічні рішення, забезпечуючи ефективність, прозорість і гнучкість системи бухгалтерського обліку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «ЕКО СФЕРА»

2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Еко Сфера»

ТОВ «Еко–Сфера» є сучасним українським підприємством, яке спеціалізується на виробництві безалкогольних напоїв. Основним напрямком діяльності компанії є виготовлення високоякісних продуктів для внутрішнього та зовнішнього ринків [46]. Пріоритет підприємства полягає у поєднанні інноваційних технологій виробництва з принципами екологічної та соціальної відповідальності.

Асортимент продукції ТОВ «Еко–Сфера» включає кілька основних груп:

1. **Натуральні соки та нектари** – виготовляються з відбірних фруктів та ягід, з мінімальною обробкою для збереження природного смаку та корисних властивостей. Виробництво не передбачає використання штучних барвників і консервантів, що забезпечує високий рівень безпеки продукції та її відповідність стандартам здорового харчування. Соки та нектари компанії сертифіковані за українськими та міжнародними стандартами якості, що дозволяє реалізовувати їх на експортних ринках.

2. **Газовані напої** – освіжаючі продукти, що розраховані на широке коло споживачів. До їх складу входять натуральні фруктові екстракти та мінімальна кількість цукру, що робить їх більш здоровою альтернативою класичним газованим напоям. Газовані напої виробляються з дотриманням сучасних технологій карбонізації та контролю якості на всіх етапах виробництва.

3. **Функціональні напої** – спеціальні напої, збагачені вітамінами, мінералами та іншими біологічно активними компонентами, які сприяють підтримці імунної системи, відновленню енергії та загальному оздоровленню організму. Виробництво функціональних напоїв передбачає суворий контроль за кількістю та стабільністю активних речовин у кожній партії продукції.

4. **Артезіанська вода** – екологічно чиста вода, сертифікована за міжнародними стандартами, що гарантує її безпеку для споживання. Вода проходить комплексну систему очищення, ультрафільтрації та мінералізації, що забезпечує високі показники якості та відповідність санітарним нормам.

ТОВ «Еко–Сфера» активно впроваджує інноваційні технології у виробничі процеси, включаючи автоматизацію ключових етапів виготовлення продукції,

асептичну обробку сировини, ультрафільтрацію води, сучасну систему контролю якості на всіх етапах виробництва. Завдяки цьому підприємство забезпечує стабільність параметрів продукції, підвищує ефективність виробництва та знижує ризики помилок.

Компанія приділяє значну увагу соціальній та екологічній відповідальності. Зокрема, ТОВ «Еко–Сфера» використовує безпечні пакувальні матеріали, впроваджує енергоефективні технології для зменшення споживання ресурсів, підтримує українських постачальників сировини та бере участь у локальних соціальних проєктах. Підприємство створює робочі місця, дбає про умови праці співробітників та підтримує освітні та культурні ініціативи в регіоні.

Розширюючи діяльність на зовнішніх ринках, ТОВ «Еко–Сфера» забезпечує відповідність міжнародним стандартам якості, що дозволяє експортувати продукцію до Європи та Азії. Компанія активно співпрацює з міжнародними організаціями у сфері сертифікації та обміну досвідом, що сприяє впровадженню передових практик ведення бухгалтерського та управлінського обліку.

Таким чином, діяльність ТОВ «Еко–Сфера» характеризується високим рівнем інноваційності, орієнтацією на якість продукції, соціальну відповідальність та підтримку сталого розвитку, що робить підприємство конкурентоспроможним на національному та міжнародному ринках. Таблиця 2.1 узагальнює основні характеристики діяльності та облікової політики ТОВ «Еко–Сфера», що дозволяє отримати цілісне уявлення про структуру підприємства, напрями його виробничої діяльності та особливості ведення обліку.

Таблиця 2.1

Основна характеристика діяльності та облікової політики ТОВ «Еко–Сфера»

Показник	Характеристика	Особливості впровадження в облікову політику	Коментарі / проблемні аспекти
----------	----------------	--	-------------------------------

Основний вид діяльності	Виробництво безалкогольних напоїв (натуральні соки, газовані напої, функціональні напої, артезіанська вода)	Облік операцій ведеться за групами продукції; виділення облікових рахунків для кожного сегменту	Необхідно забезпечити уніфікацію обліку сировини та готової продукції
Обсяг виробництва	Стабільний, з поступовим нарощуванням продукції	Планування виробництва та облік витрат на кожну партію продукції	Використання управлінського обліку для контролю собівартості
Організація бухгалтерського обліку	Центральний бухгалтерський підрозділ з функціональними зонами	Ведення фінансового, податкового та управлінського обліку; застосування єдиної облікової політики	Відсутність повної автоматизації окремих процесів, потребує модернізації ПЗ
Управлінський облік	Здійснюється для внутрішнього аналізу та прийняття рішень	Включає облік витрат на виробництво, планування бюджетів та контроль виконання бізнес-планів	Потребує стандартизації та інтеграції з фінансовим обліком
Соціальна політика	Забезпечення соціальних гарантій співробітникам	Відображення витрат на соціальні програми у бухгалтерському обліку	Частина витрат на соціальні програми не повністю документується, що ускладнює контроль
Інноваційна діяльність	Використання сучасних технологій та автоматизації	Впровадження нових методів обліку та контролю витрат	Потрібна постійна адаптація облікової політики до технологічних змін
Проблемні аспекти	Відсутність уніфікованого підходу до формування облікової політики; вплив податкових вимог	Необхідність розробки внутрішніх положень про облікову політику	Вимагає узгодження між структурними підрозділами та менеджментом

Таблиця 2.1 демонструє комплексну характеристику діяльності та облікової політики ТОВ «Еко-Сфера», що дозволяє всебічно оцінити організаційно-економічні та обліково-аналітичні аспекти роботи підприємства. Основний вид

діяльності підприємства зосереджений на виробництві безалкогольних напоїв, серед яких виділяють натуральні соки, газовані та функціональні напої, а також артезіанську воду. Кожен із цих сегментів має специфіку як виробничих процесів, так і ведення обліку, що передбачає виділення окремих облікових рахунків та групування операцій за типами продукції. Такий підхід забезпечує точне відображення фінансових результатів кожного сегменту, дозволяє проводити детальний аналіз собівартості та планувати виробничі партії з урахуванням економічної ефективності. Водночас відсутність уніфікації обліку сировини та готової продукції може призводити до неповної аналітики та утруднень при консолідації даних на рівні підприємства.

Обсяг виробництва ТОВ «Еко–Сфера» характеризується стабільністю та поступовим збільшенням обсягів продукції. Планування виробничих процесів та ведення обліку витрат на кожну партію продукції дозволяє підприємству контролювати собівартість, ефективно розподіляти ресурси та забезпечувати дотримання фінансових показників. Використання управлінського обліку для внутрішнього контролю дає змогу оперативно реагувати на відхилення від планових показників та вчасно виявляти резерви для оптимізації виробництва [46].

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві представлена центральним підрозділом з функціональним поділом зон відповідальності. Підрозділ відповідає за ведення фінансового, податкового та управлінського обліку, застосування єдиної облікової політики та контроль за правильністю оформлення господарських операцій.

Водночас відсутність повної автоматизації окремих процесів обліку створює потребу в модернізації програмного забезпечення, що ускладнює швидке отримання аналітичної інформації та знижує оперативність управлінських рішень.

Управлінський облік на підприємстві має ключове значення для прийняття управлінських рішень, планування бюджетів, контролю виконання бізнес-планів та аналізу витрат на виробництво. Його ефективність визначається рівнем інтеграції з фінансовим обліком та стандартизацією методів збору, обробки і представлення

даних. Незважаючи на наявність внутрішніх методичних документів, процес управлінського обліку потребує додаткового удосконалення, що дозволить мінімізувати розбіжності у відображенні операцій та підвищити точність аналітичної інформації для керівництва [46].

Соціальна політика підприємства відображає його зобов'язання щодо забезпечення соціальних гарантій співробітникам, а також участь у підтримці локальної громади. Витрати на соціальні програми відображаються у бухгалтерському обліку, проте частина цих витрат не завжди документується повністю, що ускладнює контроль та оцінку ефективності соціальних заходів. Підвищення прозорості та системності у відображенні витрат на соціальну діяльність є одним із напрямів удосконалення облікової політики.

Інноваційна діяльність підприємства передбачає впровадження сучасних технологій та автоматизацію облікових процесів.

Зокрема, застосування нових методів контролю витрат, автоматизації бухгалтерських операцій та інтеграції управлінського обліку з фінансовою звітністю дозволяє підвищити ефективність ведення обліку та оперативність прийняття управлінських рішень. Водночас постійні зміни в технологічному середовищі потребують регулярної адаптації облікової політики та підвищення кваліфікації персоналу.

Проблемні аспекти формування облікової політики ТОВ «Еко–Сфера» пов'язані з відсутністю уніфікованого підходу, впливом податкових вимог та необхідністю узгодження дій між структурними підрозділами та керівництвом.

Для ефективного функціонування підприємства потрібне розроблення внутрішніх положень про облікову політику, що дозволить стандартизувати процеси обліку, забезпечити своєчасне надання достовірної інформації та підвищити загальну прозорість господарської діяльності.

Таким чином, Таблиця 2.1 наочно демонструє, що облікова політика ТОВ «Еко–Сфера» охоплює всі ключові аспекти діяльності підприємства: від виробничих процесів до соціальної та інноваційної політики, водночас відображає

проблеми, що потребують уваги та вдосконалення. Такий системний підхід створює підґрунтя для подальшого аналізу та розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності облікової політики та управління підприємством в цілому.

Фінансові результати ТОВ «Еко Сфера» свідчать про стабільний розвиток підприємства та поступове покращення його економічних показників протягом останніх років. Загальний дохід компанії демонструє стійку тенденцію зростання. Так, у 2024 році дохід досяг 1 126 500 000 грн, що на 132 673 000 грн більше порівняно з 2023 роком, коли показник становив 993 827 000 грн.

Для порівняння, у 2022 році обсяг доходу склав 778 188 000 грн, тоді як у 2020 році підприємство отримало 418 809 000 грн. Така позитивна динаміка доходів відображає збільшення обсягів виробництва, розширення асортименту продукції та ефективну маркетингову стратегію компанії.

Чистий прибуток підприємства, незважаючи на певні коливання, демонструє позитивну тенденцію загалом. У 2024 році він склав 45 316 000 грн, що є незначним зниженням порівняно з 2023 роком (54 557 000 грн), проте залишається значно вищим, ніж у 2022 році (24 937 000 грн) та 2020 році (7 043 000 грн).

Такі зміни можуть бути пов'язані з коливанням собівартості виробництва, інвестиціями у розвиток підприємства та впливом зовнішніх економічних факторів, зокрема цін на сировину та енергоресурси (Рис.2.1).

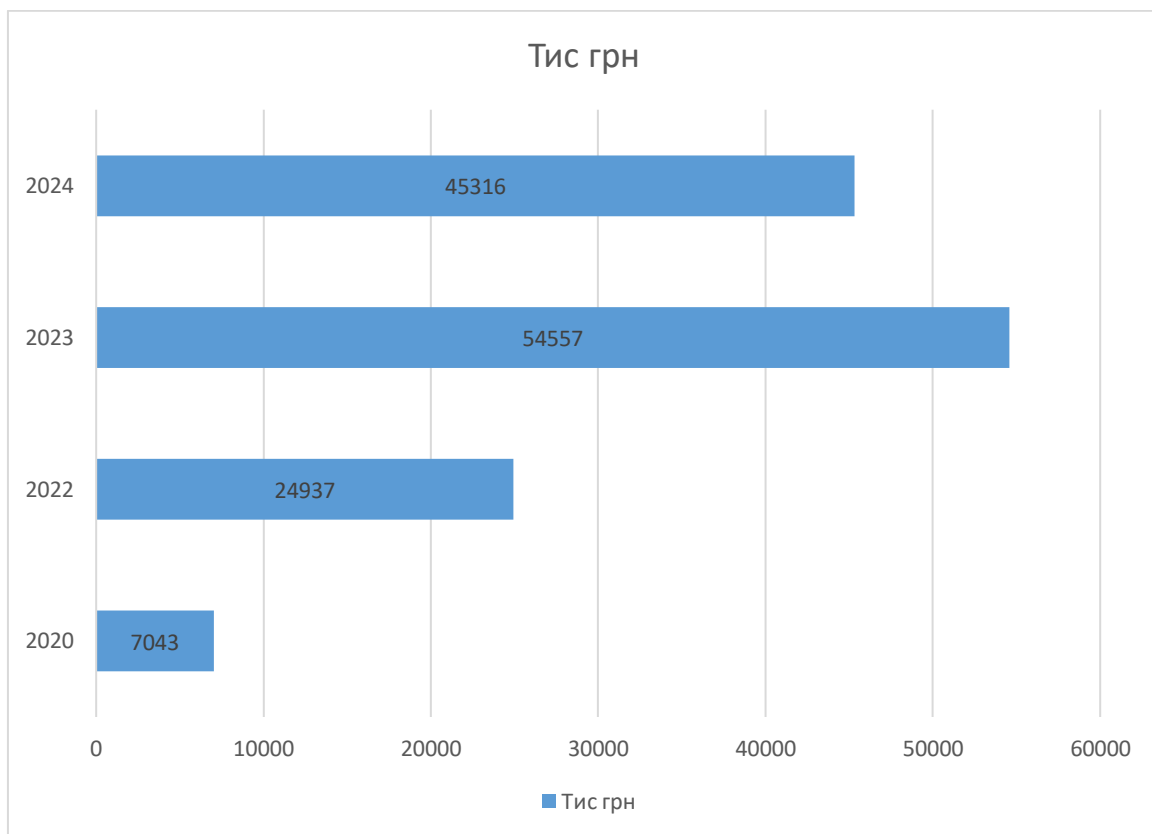

Рис.2.1. Динаміка чистого прибутку ТОВ «Еко Сфера», 2020-2024 рр.

Активи компанії демонструють стабільне зростання, що свідчить про розширення матеріальної та фінансової бази підприємства. У 2024 році загальна вартість активів склала 920 417 000 грн, порівняно з 834 605 000 грн у 2023 році та 553 405 000 грн у 2022 році. Навіть у 2020 році активи становили 527 940 000 грн, що відображає поступове накопичення ресурсів та збільшення інвестицій у виробничі потужності та технології. Зобов'язання підприємства також зросли, що можна розглядати як наслідок активного залучення кредитних та фінансових ресурсів для підтримки розширення діяльності. У 2024 році вони становили 386 797 000 грн, у 2023 році – 336 485 000 грн, у 2022 році – 223 766 000 грн, а у 2020 році – 224 413 000 грн. Така динаміка вказує на потребу у грамотному фінансовому плануванні та управлінні борговими зобов'язаннями для забезпечення фінансової стійкості підприємства (Рис.2.2).

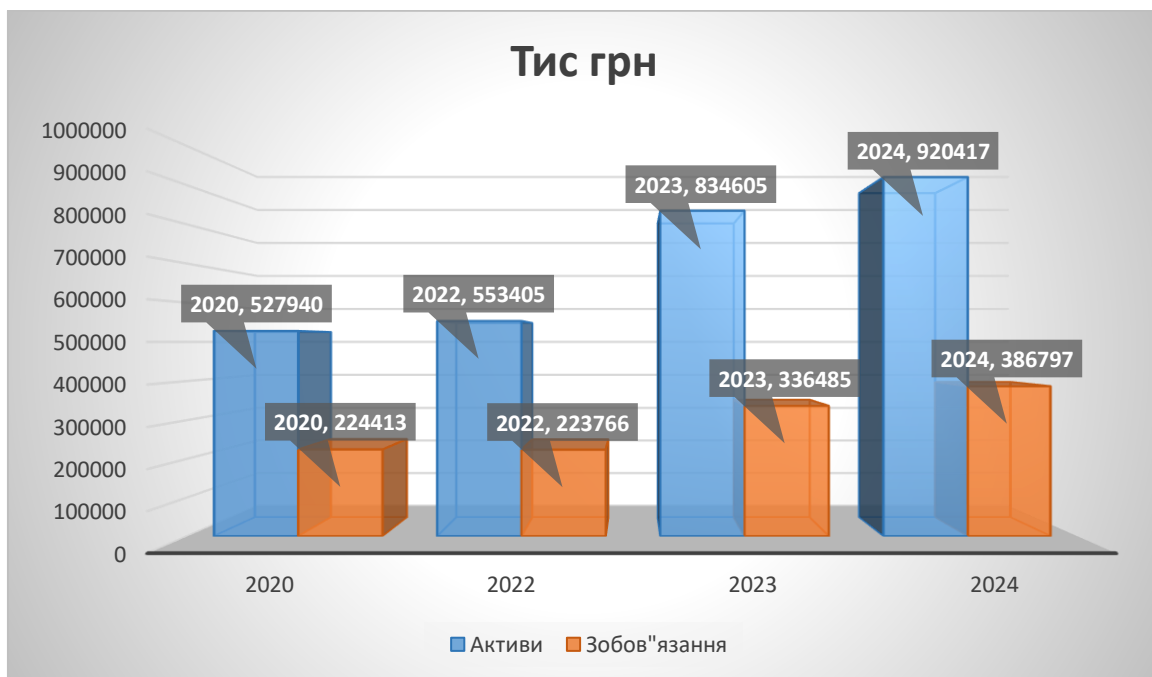

Рис.2.2. Динаміка активів та зобов'язань ТОВ «Еко Сфера», 2020-2024 рр.

Середня заробітна плата працівників до оподаткування також демонструє помітне зростання. У 2024 році вона склала 12 605 грн, що значно більше, ніж у 2023 році (8 346 грн) та 2022 році (6 429 грн). Така тенденція свідчить про підвищення рівня мотивації персоналу, індексацію заробітних плат та прагнення підприємства утримувати кваліфікованих спеціалістів.

Кількість працівників ТОВ «Еко Сфера» залишалася стабільною, з незначним збільшенням. У 2024 році чисельність персоналу становила 508 осіб, у 2023 та 2022 роках – по 492 особи. Це відображає органічне розширення виробництва та потребу у додаткових кадрах для забезпечення ефективного функціонування всіх структурних підрозділів (Рис.2.3).

Таким чином, детальний аналіз фінансово-економічних показників ТОВ «Еко Сфера» демонструє стійку тенденцію до нарощування обсягів доходів та активів підприємства, що свідчить про ефективність його виробничої та комерційної діяльності, а також про здатність успішно адаптуватися до умов ринку. Зростання середньої заробітної плати працівників та поступове збільшення чисельності персоналу відображає увагу компанії до соціального забезпечення співробітників і підвищення мотиваційного рівня, що сприяє утриманню кваліфікованих кадрів та

зміцненню внутрішньої організаційної структури. Разом із цим, фіксується тенденція до збільшення загального обсягу зобов'язань підприємства, а коливання чистого прибутку у різні роки вказують на наявність певних ризиків, пов'язаних із фінансовою діяльністю та зовнішніми економічними факторами.

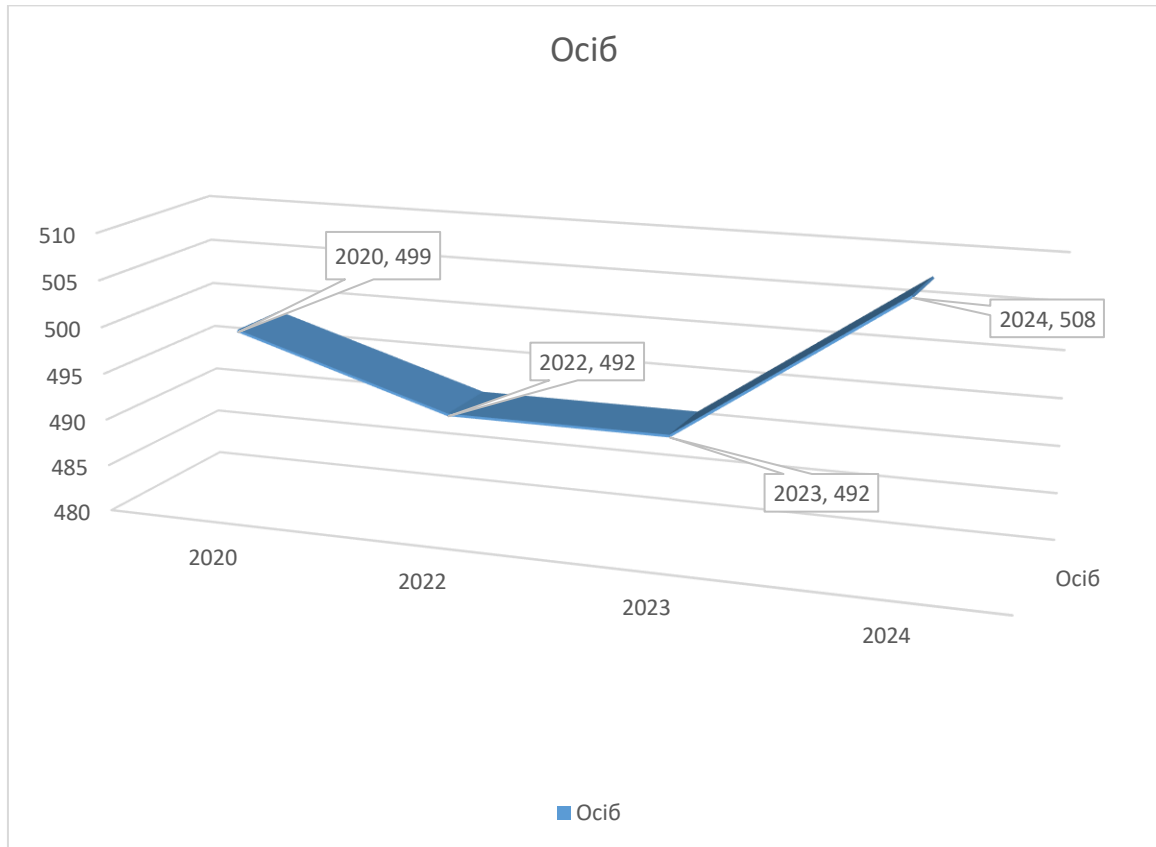

Рис 2.3. Чисельність персоналу ТОВ «Еко Сфера», осіб, 2020-2024 рр.

Це підкреслює необхідність посилення управлінського контролю над фінансовими потоками, оптимізації витрат і більш ефективного планування фінансових ресурсів для забезпечення стабільності та довгострокової прибутковості.

Таким чином, спостережувані фінансові показники ТОВ «Еко Сфера» свідчать не лише про економічну стабільність і конкурентоспроможність на ринку безалкогольних напоїв, але й про стратегічну здатність підприємства до розвитку та масштабування виробничих процесів. У той же час підвищена увага до фінансового менеджменту, контролю за зобов'язаннями та ретельне планування прибутку

стають ключовими факторами для забезпечення сталого розвитку та зміцнення позицій компанії у галузі.

2.2. Організація бухгалтерського та управлінського обліку

Бухгалтерський облік на підприємстві ТОВ «Еко Сфера» організований централізовано через функціональний бухгалтерський підрозділ, що відповідає за ведення фінансового, податкового та управлінського обліку. Центральний бухгалтерський підрозділ поділяється на декілька зон відповідальності, які включають:

- **фінансовий облік**, що забезпечує облік усіх господарських операцій підприємства, складання балансу та фінансової звітності;
- **податковий облік**, який ведеться відповідно до вимог податкового законодавства України, з метою правильного розрахунку податкових зобов'язань та підготовки звітності для контролюючих органів;
- **управлінський облік**, що забезпечує внутрішній аналіз, планування та контроль фінансових і матеріальних ресурсів для ефективного управління підприємством.

Кожен із цих блоків обліку виконує окремі функції, але одночасно вони тісно взаємопов'язані, що дозволяє забезпечити комплексний контроль і аналітику діяльності компанії. Впровадження централізованої системи обліку дозволяє стандартизувати облікові процедури, зменшити дублювання операцій та оптимізувати документообіг між підрозділами (Таблиця 2.2).

Фінансовий облік ТОВ «Еко Сфера» спрямований на ведення повної та достовірної звітності про стан активів, пасивів, доходів і витрат підприємства. Для цього використовується План рахунків бухгалтерського обліку, затверджений наказом керівника, що дозволяє деталізувати всі господарські операції за видами діяльності та продукції. Особливості організації фінансового обліку:

- операції обліковуються за окремими групами продукції (натуральні соки, газовані напої, функціональні напої, артезіанська вода), що дозволяє контролювати собівартість кожного сегменту;

Таблиця 2.2

Організація бухгалтерського та управлінського обліку ТОВ «Еко Сфера»

Показник	Характеристика	Особливості впровадження в облікову політику	Коментарі / проблемні аспекти
Централізація обліку	Бухгалтерський підрозділ здійснює ведення фінансового, податкового та управлінського обліку	Організаційна структура з розподілом функціональних зон (фінанси, податки, управління)	Потребує інтеграції автоматизованих систем для повної оптимізації процесів
Фінансовий облік	Ведеться облік всіх господарських операцій, формуються регламентовані звіти	Використання плану рахунків з деталізацією по групах продукції; контроль дебіторської та кредиторської заборгованості	Недостатня автоматизація деяких процесів, потребує удосконалення внутрішнього контролю
Податковий облік	Відповідає вимогам Податкового кодексу України	Автоматизація обліку ПДВ, податку на прибуток, нарахування зарплати; інтеграція з фінансовим обліком	Потребує постійного оновлення відповідно до змін податкового законодавства
Управлінський облік	Формується для внутрішнього аналізу та прийняття рішень	Включає облік витрат на виробництво, планування бюджетів, контроль виконання бізнес-планів	Вимагає стандартизації та кращої інтеграції з фінансовим обліком
Інформаційне забезпечення	Використання ERP-систем та бухгалтерських програм	Автоматизація облікових операцій, формування аналітичних і регламентованих звітів	Частково залишається ручний облік, що потребує модернізації
Контроль та аналітика	Внутрішній контроль та аналітичні процедури для оцінки діяльності	Регулярні перевірки, порівняння планових і фактичних показників, аналіз фінансових та виробничих даних	Потребує удосконалення процедур внутрішнього контролю та документування соціальних витрат
Проблемні аспекти	Основні виклики у організації обліку	Відсутність повної автоматизації, часткове документування соціальних витрат, потреба у внутрішніх положеннях	Необхідне узгодження між підрозділами та керівництвом, постійна адаптація облікової політики

- застосовуються методи нарахування витрат, що забезпечують точне визначення фінансових результатів за звітний період;
- ведеться контроль за дебіторською та кредиторською заборгованістю для забезпечення фінансової стабільності підприємства;

– формуються регламентовані форми фінансової звітності для подання зовнішнім користувачам (інвесторам, банкам, податковим органам).

Фінансовий облік на ТОВ «Еко Сфера» також включає регулярну перевірку достовірності первинних документів, контроль за коректністю проведення проводок і своєчасністю закриття бухгалтерських періодів. Впровадження внутрішніх процедур контролю зменшує ризики помилок та забезпечує надійність звітності.

Податковий облік на підприємстві організований із врахуванням вимог **Податкового кодексу України** та інших нормативних актів.

Основними завданнями податкового обліку є:

- точний розрахунок податкових зобов'язань за податком на прибуток, ПДВ, податками на доходи фізичних осіб та іншими;
- підготовка і подання своєчасної звітності до контролюючих органів;
- мінімізація ризиків виникнення штрафних санкцій за порушення податкового законодавства;
- інтеграція податкового обліку з фінансовим для забезпечення повної відповідності даних.

На ТОВ «Еко Сфера» ведення податкового обліку здійснюється у спеціалізованих програмних системах, що автоматизують облік ПДВ, нарахування податку на прибуток та розрахунок зарплатних податків. Це дозволяє зменшити ймовірність помилок, скоротити витрати на обробку даних та прискорити процес підготовки податкової звітності, що сприяє оперативній обробці необхідної облікової інформації.

Управлінський облік є невід'ємною частиною системи управління ТОВ «Еко Сфера», оскільки він забезпечує керівництво інформацією для прийняття оперативних і стратегічних рішень.

Головні завдання управлінського обліку включають:

- облік витрат на виробництво продукції та визначення собівартості кожного виду продукції;

- планування бюджету та контроль за виконанням бізнес-планів;
- аналіз фінансових показників для виявлення резервів підвищення ефективності;
- формування внутрішніх звітів для керівників підрозділів та власників підприємства.

Особливістю управлінського обліку є його гнучкість та адаптивність: інформація формується не за формальними правилами фінансового обліку, а таким чином, щоб максимально ефективно допомагати у внутрішньому контролі та прийнятті рішень. Наприклад, витрати на сировину, упаковку та оплату праці аналізуються по партіях і за видами продукції, що дозволяє керівництву приймати рішення щодо оптимізації виробництва та зниження собівартості.

Для ведення обліку ТОВ «Еко Сфера» використовує сучасні програмні продукти, що дозволяють інтегрувати фінансовий, податковий та управлінський облік. Використання ERP-систем та спеціалізованого бухгалтерського програмного забезпечення дозволяє:

- автоматизувати облік господарських операцій;
- формувати регламентовані та аналітичні звіти;
- забезпечувати контроль за рухом сировини та готової продукції;
- вести облік трудових ресурсів і нарахування заробітної плати.

Разом із цим, деякі процеси обліку все ще здійснюються вручну, що потребує модернізації програмного забезпечення та стандартизації процедур обробки даних.

Важливим елементом організації обліку є впровадження системи внутрішнього контролю, що передбачає:

- регулярні ревізії та перевірки правильності ведення обліку;
- порівняння планових показників із фактичними результатами;
- контроль дотримання облікових політик та нормативних документів;
- аналітичну оцінку фінансових та виробничих показників для прийняття управлінських рішень.

Аналітичні процедури допомагають виявляти слабкі місця у виробничому процесі, контролювати витрати та підвищувати ефективність ресурсокористування. Внутрішній контроль також включає моніторинг виконання соціальних зобов'язань підприємства, що відображається у витратах на програми соціальної підтримки працівників.

Незважаючи на високий рівень організації бухгалтерського та управлінського обліку, у ТОВ «Еко Сфера» існують певні проблеми:

- відсутність повної автоматизації окремих процесів обліку;
- недостатня інтеграція управлінського та фінансового обліку;
- часткові затримки у документуванні соціальних витрат;
- потреба у розробці внутрішніх положень та процедур щодо ведення обліку;
- необхідність постійної адаптації облікової політики до змін податкового законодавства та технологічного прогресу.

Вирішення цих проблем дозволить забезпечити більш точне відображення господарських процесів, підвищити ефективність управлінських рішень і зміцнити фінансову стабільність підприємства [32].

Організація бухгалтерського та управлінського обліку на ТОВ «Еко Сфера» забезпечує ефективне ведення фінансової та аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень і контролю за діяльністю підприємства. Централізована структура, інтеграція облікових підрозділів, застосування сучасного програмного забезпечення та аналітичних інструментів дозволяють досягати високого рівня прозорості та достовірності даних.

Разом із тим, існують проблемні аспекти, які потребують модернізації процесів обліку, автоматизації та стандартизації процедур.

Вдосконалення організації обліку сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства, оптимізації витрат, зниженню фінансових ризиків та підвищенню загальної конкурентоспроможності ТОВ «Еко Сфера» на ринку безалкогольних напоїв.

2.3. Проблемні аспекти формування облікової політики на підприємстві

Формування облікової політики на сучасних підприємствах, зокрема на ТОВ «Еко Сфера», є складним процесом, що потребує врахування багатьох факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Незважаючи на наявність загальних методологічних підходів та нормативної бази, підприємства стикаються з низкою проблем, які ускладнюють ефективне використання облікової політики як інструменту управління.

Першою важливою проблемою є невизначеність зовнішніх вимог. Податкове законодавство України зазнає частих змін, що ускладнює ведення податкового обліку та автоматизацію бухгалтерських процедур. Для ТОВ «Еко Сфера» це означає необхідність постійного оновлення внутрішніх положень щодо облікової політики, адаптації облікових методів та перевірки відповідності регламентів актуальним нормам законодавства. Відсутність своєчасного реагування на зміни податкового середовища може призвести до порушення законодавства та фінансових втрат.

Другою проблемою є неповна автоматизація облікових процесів. Хоча підприємство використовує сучасні бухгалтерські та ERP-системи, певна частина операцій і дотичних до соціальної політики витрат ведеться вручну або частково автоматизована. Це призводить до підвищеного ризику помилок, затримок у формуванні звітності та складнощів у контролі за достовірністю даних. Внаслідок цього облікова політика потребує впровадження інтегрованої системи контролю та більшої стандартизації процедур обліку.

Третьою проблемою є відсутність уніфікованого підходу до документування соціальних та інноваційних витрат. На підприємстві реалізуються програми соціальної підтримки працівників, а також інноваційні проекти, проте частина витрат на ці напрямки не завжди повністю документується та не відображається у фінансовій звітності належним чином. Це створює труднощі для внутрішнього контролю, оцінки ефективності соціальної діяльності та визначення реального фінансового стану підприємства.

Четвертим аспектом є неповна інтеграція управлінського та фінансового обліку. У багатьох випадках дані управлінського обліку не синхронізовані з фінансовою звітністю, що обмежує можливості керівництва у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. Для оптимізації процесу необхідне запровадження єдиної методологічної основи, яка дозволяє відображати витрати, доходи та активи у розрізі різних аналітичних груп та використовувати їх для прогнозування й планування.

П'ятою проблемою є вплив суб'єктивного фактора на формування облікової політики. Рішення щодо вибору методів обліку, оцінки активів, амортизації та списання запасів часто залежать від особистого бачення менеджменту та бухгалтерів, що може створювати різні варіанти відображення фінансових результатів. Це, в свою чергу, знижує прозорість інформації для зовнішніх та внутрішніх користувачів та ускладнює порівнянність даних між різними періодами.

Нарешті, обмежена компетентність персоналу та потреба у постійному підвищенні кваліфікації бухгалтерів і управлінців є суттєвим викликом. Сучасні вимоги до ведення обліку та контролю потребують знання новітніх стандартів, навичок роботи з програмними комплексами та уміння інтегрувати фінансові, податкові та управлінські дані. ТОВ «Еко Сфера» активно працює над підвищенням кваліфікації працівників, але цей процес залишається ресурсомістким і потребує системного підходу.

Таким чином, проблеми формування облікової політики на підприємстві можна групувати у три ключові напрями: регуляторно-правові виклики, організаційно-технологічні обмеження та кадрові та методологічні питання. Для подолання цих проблем необхідне комплексне впровадження внутрішніх нормативних документів, удосконалення автоматизованих систем обліку, підвищення кваліфікації персоналу та забезпечення взаємозв'язку між усіма елементами облікової політики. Реалізація цих заходів сприятиме не лише дотриманню законодавства, але й підвищенню ефективності управління

підприємством, прозорості фінансової та управлінської інформації, а також зміцненню економічної стабільності ТОВ «Еко Сфера».

Аналіз проблемних аспектів формування облікової політики ТОВ «Еко Сфера» дозволяє систематизувати основні виклики та обмеження, що впливають на ефективність ведення бухгалтерського та управлінського обліку. Незважаючи на наявність нормативної бази та загальних методологічних рекомендацій, підприємство стикається з рядом внутрішніх і зовнішніх факторів, які ускладнюють забезпечення уніфікованого та прозорого обліку.

Серед ключових проблем виділяються: невизначеність і часті зміни податкового законодавства, що потребують постійного оновлення внутрішніх документів; недостатній рівень автоматизації облікових процесів та інтеграції управлінського і фінансового обліку; обмежена стандартизація відображення соціальних та інноваційних витрат; а також суб'єктивний вплив персоналу на вибір методів обліку.

Такі виклики зумовлюють потребу у комплексному підході до формування облікової політики, що включає розробку внутрішніх положень та регламентів, підвищення кваліфікації працівників, удосконалення автоматизованих систем та забезпечення синхронізації між усіма компонентами обліку. Це дозволить підвищити достовірність та прозорість фінансової інформації, зміцнити контроль за господарською діяльністю, а також оптимізувати управлінські процеси для забезпечення економічної стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

У Таблиці 2.3 наведено систематизований огляд проблемних аспектів облікової політики ТОВ «Еко Сфера», що дозволяє наочно оцінити основні виклики та напрями їх подолання.

Аналіз проблемних аспектів формування облікової політики ТОВ «Еко Сфера» свідчить про низку викликів, що обмежують ефективність облікового процесу та ускладнюють управління фінансами.

Проблемні аспекти облікової політики ТОВ «Еко Сфера»

Показник	Проблема	Вплив на облік	Заходи для усунення проблеми
Податкове законодавство	Часті зміни податкових норм та вимог	Ускладнення формування податкової звітності, ризик помилок та штрафів	Постійний моніторинг змін законодавства, оновлення внутрішніх нормативних документів, навчання персоналу
Автоматизація обліку	Недостатній рівень впровадження сучасних ПЗ	Високі трудовитрати, збільшення ризику помилок у фінансових та управлінських звітах	Впровадження ERP-системи, інтеграція фінансового та управлінського обліку, модернізація ПЗ
Стандартизація витрат	Відсутність уніфікованого підходу до відображення соціальних та інноваційних витрат	Неможливість точного контролю та аналізу ефективності витрат	Розробка внутрішніх положень про облікову політику, стандартизація обліку витрат на соціальні та інноваційні програми
Вибір методів обліку	Суб'єктивний підхід персоналу при виборі методів та процедур обліку	Несумісність даних між структурними підрозділами, зниження достовірності звітності	Встановлення єдиної методологічної основи облікової політики, регулярні внутрішні аудити
Взаємодія підрозділів	Недостатня координація між фінансовим, управлінським та виробничим відділами	Ускладнення консолідації даних, затримки у складанні звітності	Впровадження регулярних нарад, інтеграція облікових процесів, створення міжвідділових регламентів
Контроль якості обліку	Нерівномірний рівень контролю у різних підрозділах	Збільшення кількості помилок, зниження ефективності управлінських рішень	Розробка єдиних процедур контролю, навчання персоналу, застосування внутрішніх аудитів

Серед основних проблем виділяються часті зміни податкового законодавства, недостатній рівень автоматизації облікових процесів, відсутність уніфікованих підходів до відображення витрат, суб'єктивний вибір методів обліку та низький рівень взаємодії між структурними підрозділами. Ці фактори призводять до ускладнення формування фінансової та управлінської звітності, збільшення

трудовитрат і ризику помилок, а також зниження достовірності інформації для прийняття управлінських рішень.

У результаті ці проблеми призводять до зниження достовірності фінансової інформації, ускладнюють планування та управління ресурсами, а також обмежують можливості підприємства щодо ефективного використання фінансових і матеріальних ресурсів. Для підвищення ефективності облікової політики необхідно розробити та впровадити єдині методологічні підходи, модернізувати програмне забезпечення обліку, стандартизувати внутрішні регламенти, а також посилити систему внутрішнього контролю. Реалізація цих заходів забезпечить більш точне відображення господарських операцій, підвищить оперативність прийняття управлінських рішень та сприятиме стабільному розвитку ТОВ «Еко Сфера».

Для підвищення ефективності облікової політики необхідно впровадження єдиної методологічної основи для всіх підрозділів, модернізація автоматизованих систем обліку, стандартизація процедур відображення витрат, зміцнення внутрішнього контролю та регулярне навчання персоналу. Реалізація цих заходів дозволить забезпечити більш точний і оперативний облік, підвищити прозорість фінансової інформації, сприяти оптимізації витрат та створити передумови для стійкого розвитку підприємства.

Таким чином, подолання виявлених проблем стане ключовим чинником підвищення ефективності облікової політики ТОВ «Еко Сфера», забезпечуючи її відповідність сучасним вимогам управління та фінансового контролю.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «ЕКО СФЕРА»

Удосконалення облікової політики ТОВ «Еко Сфера» передусім має ґрунтуватися на модернізації її методологічної частини, оскільки саме вона визначає логіку, напрями та способи відображення господарських процесів у бухгалтерському обліку. На підприємстві наразі спостерігається фрагментарність у формулюванні окремих елементів політики, що ускладнює аналіз інформації та створює ризики невідповідності вимогам НП(С)БО і МСФЗ.

Першим кроком є систематизація методів оцінки активів і зобов'язань. Зокрема, для запасів доцільно переглянути застосування методу середньозваженої собівартості та оцінити можливість використання методу FIFO, що забезпечить точніше відображення поточної ринкової вартості ресурсів у період зростання цін. Це особливо актуально для підприємства, яке працює з широкою номенклатурою сировини та матеріалів для виробництва безалкогольних напоїв.

Важливим напрямом є удосконалення підходів до амортизаційної політики. На практиці підприємство використовує переважно прямолінійний метод, хоча для частини обладнання, яке зазнає інтенсивного фізичного та морального зносу (лінії розливу, холодильні установки, пакувальні машини), більш доречним може бути виробничий або прискорений метод. Це дозволить реалістично відобразити споживання ресурсів, оптимізувати податкове навантаження та забезпечити відповідність облікових оцінок економічній сутності операцій.

Крім того, потребує оновлення система підходів до формування резервів (сумнівних боргів, забезпечення під відпустки, гарантійні зобов'язання тощо). Нині вони створюються мінімально та не враховують принципу обачності. Запровадження деталізованих процедур оцінки ризиків неповернення дебіторської заборгованості або визначення зобов'язань за майбутніми витратами дасть змогу підвищити достовірність фінансової звітності.

Унаслідок впровадження оновлених методологічних принципів підприємство отримає узгоджену систему правил обліку, що сприятиме підвищенню якості інформаційного забезпечення та прозорості управлінських рішень.

Підвищення ефективності облікових процесів на ТОВ «Еко-Сфера» значною мірою залежить від рівня автоматизації. Пропонується:

1. Впровадити єдину ERP-систему. Оптимальним варіантом може бути оновлення до сучасних версій «BAS ERP» або «BAS Комплексне управління підприємством», що дозволять інтегрувати:

- бухгалтерський і податковий облік,
- управління запасами та виробництвом,
- контроль руху грошових коштів,
- управління персоналом,
- планування фінансових потоків.

Використання окремих модулів та програм призводить до дублювання даних та втрати оперативності.

2. Автоматизувати калькулювання собівартості. На підприємстві існує проблема тривалого формування інформації про витрати. Автоматизоване калькулювання дозволить:

- отримувати собівартість кожної партії продукції в режимі реального часу;
- скоротити час підготовки управлінської звітності;
- зменшити відхилення між плановими й фактичними витратами.

3. Перейти на електронний документообіг. Рекомендується впровадити системи типу «М.Е.Дос» або «Paperless», що забезпечать:

- онлайн-підписання первинних документів;
- електронне архівування;
- значне скорочення витрат на обробку документації;
- зменшення ризику втрати документів.

Перехід до цифрових технологій – один із найбільш дієвих шляхів удосконалення облікової політики. ТОВ «Еко Сфера» наразі використовує базові програмні продукти, що не забезпечують повної автоматизації господарських процесів і не дають можливості інтегрувати дані з виробничих систем, складського обліку та управлінських модулів.

Одним із ключових напрямів цифровізації є запровадження сучасної ERP-системи, яка дозволить об'єднати облік запасів, виробництва, продажів, розрахунків і фінансової звітності в єдиному інформаційному середовищі. Це забезпечить миттєве оновлення даних, зниження ризику помилок та швидке формування управлінської інформації.

Також значним потенціалом володіє автоматизація первинного документообігу. Використання електронних накладних, актів виконаних робіт, електронних підписів і хмарних систем архівації документів зменшить навантаження на персонал і скоротить час на обробку документів. Це підвищить оперативність формування даних для облікової політики та зменшить ризик втрати або спотворення інформації.

Доцільно розглянути можливість впровадження модулів бюджетування та фінансового аналізу, які допоможуть ув'язати облікові дані з плановими показниками, генерувати HR- та виробничі KPI, а також здійснювати прогнозування фінансових результатів. Такий підхід сприятиме переходу від статичного обліку до проактивного управління діяльністю підприємства.

У довгостроковій перспективі цифровізація дозволить формувати адаптивну облікову політику, яка оперативно реагуватиме на зміни ринку, законодавства та внутрішніх умов функціонування підприємства.

Сучасні вимоги до обліку передбачають посилення контролю за повнотою, своєчасністю й достовірністю інформації. Пропонується:

1. **Створити внутрішні положення про систему контролю, яке визначить:**
 - перелік контрольних процедур;

- періодичність перевірок;
- інструменти та відповідальних осіб;
- порядок взаємодії бухгалтерської служби з іншими підрозділами.

2. Упровадити інвентаризаційний календар

Це дозволить систематизувати перевірку залишків, зменшити ризики недостач, забезпечити своєчасне списання неналежних активів.

3. Організувати контроль за обліком виробничих запасів

Для підприємств харчової промисловості важливим є контроль терміну придатності та умов зберігання сировини. Рекомендується вести електронні картки партій товарів.

4. Застосовувати аналітичні процедури у щомісячному контролінгу

Аналітичні інструменти допоможуть:

- виявляти відхилення витрат;
- контролювати рентабельність продукції;
- прогнозувати фінансові результати;
- своєчасно коригувати облікову політику.

На основі аналізу діяльності ТОВ «Еко-Сфера» доцільно вдосконалити такі елементи політики:

1. Облік запасів. Запропоновано:

- застосувати метод FIFO для оцінки вибуття запасів (найбільш обґрунтований для виробництва напоїв з коротким строком зберігання);
- переглянути номенклатуру продукції та сировини для зменшення зайвих залишків;
- автоматизувати контроль партій сировини та матеріалів.

2. Облік дебіторської заборгованості. Доцільно:

- впровадити систему внутрішнього скорингу контрагентів;
- посилити контроль за простроченою заборгованістю;
- удосконалити методику формування резерву сумнівних боргів.

3. Облік основних засобів. Необхідно:

- оновити класифікацію ОЗ відповідно до технічних характеристик;
- застосовувати компонентний метод амортизації для обладнання;
- впровадити електронні інвентарні картки.

З огляду на необхідність підвищення результативності облікової системи ТОВ «Еко Сфера» особливої уваги набуває уточнення та переосмислення методологічних аспектів формування облікової політики. Аналіз чинних підходів засвідчує, що окремі її елементи потребують оновлення з урахуванням сучасних нормативних вимог, технологічних змін у виробництві та потреб управлінського персоналу у більш гнучкій та деталізованій інформації. Саме тому важливо узагальнити ключові напрями вдосконалення методологічної складової та визначити, які конкретні корективи можуть забезпечити підвищення точності облікових оцінок, прозорість фінансових даних та економічну обґрунтованість управлінських рішень.

У таблиці 3.1 систематизовано основні пропозиції щодо оптимізації методологічних підходів до формування облікової політики ТОВ «Еко Сфера», а також наведено очікувані результати їх упровадження для бізнес-процесів підприємства.

Проведене дослідження шляхів удосконалення облікової політики ТОВ «Еко Сфера» дозволило встановити, що ефективність функціонування підприємства значною мірою залежить від здатності його облікової системи оперативно адаптуватися до змін зовнішнього середовища та внутрішніх управлінських потреб. Запропоновані напрями модернізації – методологічний, організаційний та технічний – у комплексі формують основу для побудови більш гнучкої, прозорої та інформаційно насиченої системи обліку, що відповідає сучасним стандартам і вимогам до управління фінансово-господарською діяльністю.

Методологічні удосконалення спрямовані на уточнення облікових оцінок, оптимізацію підходів до групування витрат, посилення внутрішнього контролю та розширення можливостей для формування якісних даних фінансової звітності.

Пропозиції щодо вдосконалення облікової політики ТОВ «Еко-Сфера»

Напрямок удосконалення	Суть пропозиції	Очікуваний ефект
Оновлення наказу про облікову політику	Перегляд методів оцінки активів, резервів, калькуляції	Зменшення помилок, підвищення достовірності звітності
Автоматизація обліку	Впровадження ERP-системи, електронного документообігу	Скорочення часу обробки даних, підвищення оперативності
Удосконалення контролю	Розробка положення про внутрішній контроль, інвентаризаційний календар	Зниження ризиків, поліпшення дисципліни документообігу
Оптимізація обліку запасів	Метод FIFO, контроль партій, автоматизація складських операцій	Скорочення втрат, оптимізація запасів
Покращення обліку дебіторської заборгованості	Скоринг контрагентів, резерви, контроль прострочення	Зменшення ризику неповернень
Вдосконалення обліку ОЗ	Компонентна амортизація, електронні картки	Реалістичний розподіл витрат, полегшення контролю

Розроблені рекомендації дозволяють мінімізувати облікові ризики, забезпечити стабільність методів оцінювання та створити передумови для підвищення достовірності інформації, що використовується керівництвом.

Організаційний блок пропозицій акцентує увагу на підвищенні ефективності управління обліковим процесом, зокрема через перерозподіл функцій, удосконалення системи документообігу, створення умов для професійного розвитку персоналу та посилення координації роботи структурних підрозділів. У результаті підприємство отримує більш узгоджену та керовану систему обліку, здатну підтримувати оперативне прийняття рішень.

Технічні напрями вдосконалення пов'язані з цифровізацією облікових процедур, удосконаленням програмного забезпечення та впровадженням сучасних інструментів автоматизації. Їх реалізація забезпечує зменшення трудомісткості облікових операцій, підвищення точності даних та формування інтегрованого інформаційного середовища, яке здатне працювати в режимі реального часу.

Узагальнюючи викладене, доцільно наголосити, що запропоновані заходи щодо вдосконалення облікової політики ТОВ «Еко Сфера» формують цілісну, системну та методологічно виважену модель розвитку бухгалтерського обліку, яка

відповідає сучасним вимогам управління, ринкового середовища та нормативно-правового регулювання. Реалізація цих заходів не обмежується суто технічним коригуванням окремих облікових процедур, а передбачає глибоку трансформацію підходів до формування, узагальнення та використання облікової інформації як ключового управлінського ресурсу підприємства.

Вдосконалена облікова політика забезпечує чітке регламентування методів оцінки активів і зобов'язань, обліку доходів, витрат та фінансових результатів, що сприяє підвищенню прозорості фінансово-господарської діяльності та зниженню ризиків викривлення фінансової інформації. Особливого значення набуває уніфікація підходів до обліку основних засобів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, що дозволяє забезпечити порівнянність показників у динаміці, підвищити достовірність фінансової звітності та створити умови для більш обґрунтованого аналізу фінансового стану підприємства.

Запропоновані зміни в обліковій політиці сприяють зміцненню фінансової стійкості ТОВ «Еко Сфера», оскільки забезпечують своєчасне виявлення відхилень, внутрішніх резервів та потенційних загроз платоспроможності. Наявність структурованої та адаптованої до потреб управління облікової системи дозволяє керівництву підприємства оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, приймати зважені управлінські рішення та формувати ефективну фінансову стратегію розвитку.

Крім того, удосконалена облікова політика виконує важливу функцію інформаційного забезпечення процесів планування, контролю та прогнозування. Вона створює підґрунтя для впровадження елементів управлінського обліку, розвитку внутрішнього контролю та підвищення якості аналітичної роботи, що є особливо актуальним в умовах зростання конкуренції та нестабільності економічного середовища. Завдяки цьому облікова система перестає виконувати виключно реєстраційну роль і трансформується в активний інструмент управління діяльністю підприємства [1; 2].

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У ході дослідження особливостей формування та вдосконалення облікової політики на прикладі ТОВ «Еко Сфера» було визначено ключові проблеми, оцінено їх вплив на ефективність діяльності підприємства та запропоновано практичні шляхи вирішення. Результати дослідження дозволяють сформулювати наступні висновки та рекомендації.

1. Облікова політика підприємства є стратегічним інструментом управління фінансовими та господарськими процесами. Вона визначає порядок формування бухгалтерської інформації, правила оцінки активів і зобов'язань, стандарти подання даних та методи контролю. Впровадження ефективної облікової політики безпосередньо впливає на достовірність фінансової звітності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

2. Система нормативно-правового забезпечення надає підприємствам широкі можливості у виборі методів обліку, але водночас створює ризик різночитання окремих положень та суб'єктивності при оцінці господарських операцій. Це особливо актуально для підприємств з великою кількістю структурних підрозділів та різноманітною господарською діяльністю.

3. Виявлено суттєві проблеми в практичному застосуванні облікової політики на сучасних підприємствах. До них належать: відсутність системного підходу до регламентації облікових процедур, недостатня автоматизація процесів, недооцінка специфіки галузі та обмежене використання інтегрованих методів управління фінансами.

4. Ключовим фактором ефективності облікової політики є кваліфікація персоналу. Високий рівень знань бухгалтерів і управлінців дозволяє точно та своєчасно відображати економічні події, забезпечує правильність оцінок та оптимізацію облікових процедур.

5. Аналіз діяльності ТОВ «Еко Сфера» показав, що існуюча облікова політика не повністю відображає специфіку підприємства та не забезпечує достатньої

прозорості фінансової інформації. Недосконалість структури політики призводить до зростання трудових витрат, уповільнення підготовки звітності та можливих помилок у веденні обліку.

6. Ефективність облікової політики значною мірою залежить від інтеграції фінансового, податкового та управлінського обліку. Взаємозв'язок між цими елементами створює комплексну систему контролю та управління, що підвищує якість внутрішніх і зовнішніх звітів.

7. Система внутрішнього контролю в підприємствах, де облікова політика застосовується фрагментарно, є недостатньо дієвою. Це призводить до ймовірності порушень, невідповідності даних обліку та недостатнього реагування на фінансові ризики.

8. Переглянути та уточнити методологічні основи облікової політики ТОВ «Еко Сфера». Зокрема, визначити чіткі правила оцінки активів і зобов'язань, порядок нарахування амортизації, формування резервів, облік доходів і витрат. Це дозволить знизити ризики помилок та забезпечить стабільність методів обліку.

9. Забезпечити комплексну регламентацію організаційних процедур. Включити в облікову політику положення про документообіг, чіткий розподіл відповідальності між підрозділами та стандартизовані інструкції щодо ведення обліку, що підвищить узгодженість облікових дій.

10. Впровадити сучасні інформаційні системи та програмні рішення для автоматизації облікових процесів. Це дозволить інтегрувати фінансовий, податковий і управлінський облік, скоротити ручну працю та підвищити достовірність облікових даних.

11. Посилити систему внутрішнього контролю. Запровадити регулярний моніторинг облікових оцінок, аудит внутрішніх процесів, перевірку відповідності первинним документам та оперативне реагування на порушення.

12. Організувати підвищення кваліфікації персоналу. Включити навчання сучасним методам бухгалтерського та управлінського обліку, міжнародним

стандартам (МСФЗ), аналітичним інструментам та програмним продуктам для автоматизації процесів.

13. Інтегрувати інформаційно-аналітичні інструменти в облікову політику. Забезпечити формування розширеної управлінської звітності, проведення факторного аналізу результатів діяльності та оцінку ефективності використання ресурсів.

14. Створити систему моніторингу змін нормативно-правової бази. Це дозволить своєчасно коригувати положення облікової політики та мінімізувати ризики невідповідності законодавству.

15. Запровадити ризик-орієнтований підхід до формування облікової політики. Ідентифікувати критичні облікові зони, оцінити ймовірність викривлень та розробити превентивні заходи для мінімізації негативного впливу на фінансові результати.

16. Використовувати облікову політику для підтримки стратегічного та оперативного планування. Інтегрувати показники, що дозволяють оцінювати довгострокові фінансові тенденції, ефективність інвестицій та рівень фінансової стійкості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановська Т.В. Структура наказу про облікову політику // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. – 2011. – № 14. – С.190-196.
2. Барановська Т.В. Використання облікової політики при здійсненні внутрішнього контролю // Науковий журнал. Вісник технологічного університету Поділля. Економічні науки. Ч II, Т.1. – 2013. – № 5. – С.89-94.
3. Барановська Т.В. Вплив факторів на облікову політику // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. – 2012. – № 20. – С.207-211.
4. Барановська Т.В. Облікова політика як елемент системи внутрішнього контролю // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Україна наукова ’2003”. Том 21. Економіка. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – С. 35-36.
5. Барановська Т.В. Облікова політика як фактор впливу на результати аналітичних досліджень // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2013. – № 1 (23) – С. 30-34.
6. Барановська Т.В. Облікова політика: політологічний аспект // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. – 2012. – № 20. – С.15-19.
7. Барановська Т.В. Облікова політика: рівні, суб’єкти, складові // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2013. – № 3 (25). – С.18-26.
8. Божко С., Артюх О. «Методичні аспекти формування облікової політики України та Європи: порівняльний аспект» // International Science Journal of Management, Economics & Finance, 2023. Vol. 2, № 4, С. 27–37.
9. Буран О.В. Контроль як важлива функція менеджменту підприємства // V Міжнародна студентська наукова конференція «Пріоритетні напрямки та вектори розвитку світової науки», м. Одеса, 8 березня 2024 р. : зб. матеріалів конф. – Одеса : Молодіжна наукова ліга, 2024. – С.
10. Буран О., Грицюк Г. Контролінг як важлива функція менеджменту підприємства. Матеріали конференцій МНЛ, (8 березня 2024 р., м. Одеса), 25–27.

11. Буран О., Полівода С. Інформаційні технології управлінського обліку. Матеріали конференцій МНЛ, (18 квітня 2025 р., м. Львів), 32–36.
12. Верига Ю.А. Облікова політика підприємства. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
13. Белоусова І.А. Процес формування та документальне оформлення облікової політики. // Вісник ЖІТІ. – 2012. – № 20. – С. 39-41.
14. Вдовенко Н. Облікова політика та її вплив на фінансові результати діяльності рибницьких господарств // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2016. – № 21 (102).– С.18-21.
15. Верига Ю.А., Деньга С.М. Еккаунтинг ефективності вкладення капіталу в торговельну сферу. Частина 1. Теоретичні аспекти системи еккаунтингу: Монографія. – Полтава: ПУСКУ, 2012. – 355 с.
16. Верига Ю.А., Фірсова Н.В. Вибір облікової політики підприємства // Збірник матеріалів наукової конференції за результатами досліджень професорсько-викладацького складу, асистентів та студентів ПКУ. – Полтава. – 2009. – С.96-98.
17. Глущик С.В. та ін. Сучасні ділові папери: Навч. посібник для вищ. та серед. спец. закладів/С.В. Глущик, О.В. Дияк, С.В. Шевчук. – К.: А.С.К., 2008. – 174 с.
18. Грабчук І. Л., Ляхович Г. І., Вакун О. В. Формування облікової політики підприємства в умовах цифровізації. Ефективна економіка. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9154>
19. Гуйда Л. Як підготувати наказ про облікову політику. // Дебет-кредит. – 2011. – № 3. – С.17-35.
20. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партин Г.О. Облік і аудит: Термінологічний словник. – Львів: «Центр Європи», 2012. – 671 с.
21. Загородній А.Г., Партин Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2013. – 327 с.

22. Загородній А.Г., Партин Г.О. Облікова політика та її вплив на фінансові результати діяльності підприємства // Фінанси України. – 2014. – № 1. – С.54-60.
23. Загородній А. Г., Стрижка Т. А. Вплив облікової політики підприємства на величину сплачуваного податку на прибуток. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2019. № 1(53). С. 229-232.
24. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Частина друга / Укладачі: к.е.н. доц. С.М. Лайчук, доц. Л.Л. Горецька, В.Д. Гусаріна. – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 104 с.
25. Зубко А.Б. Особливості облікової політики акціонерних товариств // Вісник технологічного університету Поділля. – Ч. 2, Т. 1, Економічні науки. – Хмельницький: Технологічний університет поділля, 2013. – 278 с. – С.117-119.
26. Іщенко Я.П, Складові облікової політики // Вінницький національний аграрний університет. / Я.П. Іщенко, Б. Ю. Іщенко. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64197.doc.htm
27. Казак О. О. Теоретичні засади формування облікової політики сучасних підприємств. Ефективна економіка. 2019. №9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7696>
28. Карпушенко М. Ю., Толочко А. Є., Шаповалов В. О. Принципи формування облікової політики. Інновації в обліково-аналітичному забезпеченні 17 та управлінні фінансово-економічною безпекою в умовах діджиталізації: мат. ІХ Міжнародна науково-практична конференція (12–13 листопада 2020 р.). Харків, 2020. С. 113–116.
29. Колісник О. П., Ігнатенко Т. О. Особливості формування облікової політики підприємства. Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки: тези доповідей VIII Міжнародної науково практичної конференції (9 жовтня 2021 року). Луцьк, 2021. С. 205–208.
30. Кулик В. Облікова політика підприємства: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 250 с.

31. Лагунова М.М., Шахов В.А., М.Ф. Шевченко Концептуальні засади теорії політики Навчальний посібник. Видавництво УАДУ, м. Київ. – 2009 р. – 200 с.
32. Ластовецький В.О. Про бухгалтерську науку і практику // Вестник бухгалтера и аудитора Украины.– 2012. – № 1-2.– С.35.
33. Лебедзевич Я.В. Вплив облікової політики підприємства на доходи і результати діяльності // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. – 2001. – № 15. – С. 155-161.
34. Левітан О. Наказ про облікову політику: основні моменти // Податкове планування. – 2014. – № 1. – С.69.
35. Лисова Л.Д. Облікова політика основних засобів і аналіз ефективності їх використання на підприємствах харчування: Дис... канд. екон. наук (08.06.04) / Харківська державна академія технології і організації харчування. – Х., 1998. – 168 с.
36. Луговской Д.В. Учетная политика – инструмент формирования бухгалтерской информационной модели экономического субъекта. Дис... к.э.н., Краснодар, 2011. – 78 с.
37. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки: Стандарт Ради з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012.
38. Нестеренко І., Чміль Є. Моделювання облікової політики в контексті забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Цифрова економіка та економічна безпека. 2022. <https://doi.org/10.32782/dees.1-15>
39. Правдюк Н.Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 647 с .
40. Романів Є. М., Кравичшин І. М. Особливості організації і методика розробки облікової політики на сучасному етапі функціонування підприємств в Україні. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2018. №10. [https://doi.org/10.31521/modecon.V10\(2018\)-19](https://doi.org/10.31521/modecon.V10(2018)-19)

41. Сисоєва, І. М., Балазюк, О. Ю. Особливості бухгалтерської політики для промислових підприємств різного масштабу. Ефективна економіка, 11. 2014
Отримано з: <http://vvv.etsonomy.nayka.tsom.ua/?op=1&z=3458&p=1>
42. Сисоєва І.М. Особливості моделювання облікових процесів. Ефективна економіка.– К., 2010. – Випуск №10. – С.45-51.
43. Сисоєва І. М. Моделі прогнозування прибутку підприємства в залежності від методів облікової політики. Режим доступу: <http://intkonf.org/sisoeva-im-modeli-prognozuvannya-pributku-pidприємствavzalezhnosti-vid-metodiv-oblikovoyi-politi>.
44. Сопко В.В. Облікова політика підприємства: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 348 с.
45. Сторожук Т. М. До питання формування облікової політики установ державного сектору. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: мат. V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2023 року). Херсон – Хмельницький, 2023. С. 465–469.
46. Офіційний сайт ТОВ «Еко Сфера» <https://ecosphere.com.ua/about-company/>
47. Чижевська Л. В., Поліщук І. Р., Сарган С. С. Облікова політика як інструмент управління фінансовими результатами підприємства. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2022. Вип. 3 (53). С. 34–40.
48. Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: монографія. Тернопіль.: ТНЕУ, 2019. 338 с.
49. Kamiński R., Polityka bilansowa w kształtowaniu wartości księgowej przedsiębiorstwa, Poznań 2017, с. 16.
50. Roleders V., Oriekhova T., Sysoieva I. Trends in a global circular economy. Manag. Theory Stud. Rural Bus. Infrastruct. Dev. 2022, 44, 176–184.

ДОДАТКИ